

Offentlighet og innsyn

*Lær av dem
som krever*

Åpenhet - troverdighet - gjensidig respekt

Offentlighetsprinsippet pros & cons

- Pro
 - Demokratihensyn
 - Kontrollhensyn
 - Rettssikkerhetshensyn
 - Forvaltningen som informasjonsbank
- Contra
 - Grunnleggende offentlige interesser
 - Grunnleggende private interesser
 - Effektive beslutningsprosesser i forvaltningen
 - Ressurshensyn

Asker
kommune

Asker
kommune

PRESSENS
OFFENTLIGHETSUTVALG

PFU

PRESSEFORBUNDET

OM OSS

KONTAKT

AA+

Hovedbildene på presse.no er prisvinnere i Årets bilde 2013, en utmerkelse i regi av Pressefotografenes Klubb. Foto: Hampus Lundgren

SLIK FÅR DU INNSYN

[les mer her](#) ›

KLAG PÅ 1-2-3

[Utkast til klagebrev](#) ›

Slik får du innsyn

Det finnes flere lover som gir deg rett til innsyn i opplysninger og dokumenter både fra offentlig myndighet, domstolen og private.

Dokumenter

Utgangspunkt: Dokumenter i forvaltningen og rettsavgjørelser er offentlige.

Dvs. det er de som nekter innsyn som skal begrunne hvorfor du ikke får innsyn. Dette gjelder først og fremst offentlige myndigheter samt en del selskaper og stiftelser med offentlig eierskap (se mer om [offentlighetsloven](#), men også i noen tilfeller private aktører (se mer om [miljøinformasjonsloven](#) og [produktkontrollloven](#)).

Slik går du fram: krev innsyn hos den som har opplysningene du er på jakt etter. Dette kan være generelle opplysninger om et tema, eller en konkret sak. Du trenger verken oppgi saksnummer, eller navnet på dokumentet, det holder at du spesifiserer på en måte som gjør det mulig å forstå hva du er på jakt etter.

Du kan også søke etter dokumenter i statlige virksomheter i [OEP](#) (Offentlig Elektronisk Postjournal), eller i kommuner. Du finner lignende elektroniske journaler i kommunene, på deres hjemmesider.

Blir du nektet innsyn må du alltid kreve en lovhjemmel for avslaget. Du har alltid klagerett. Klagen sendes til den som har avslått, så skal de sende videre til klageinstans dersom de fastholder avslaget. Bruk våre [ferdige utkast til klagebrev](#). Husk at innholdet i utkastene må endres og tilpasses den saken du klager på.

Klag på 1-2-3

Her finner du utkast til klagebrev over avslag på innsyn til fri bruk for alle. **MERK** at brevene er generelt formet og bør tilpasses din klagesak. I noen av klagesakene er tatt med alternative formuleringer. Slike avsnitt skal være merket.

Klagen skal sendes til de som har nektet innsyn. Hvis de fremdeles nekter innsyn skal de sende klagen videre til klageinstans.

Sammenstillinger av opplysninger - opplysninger fra databaser

Du har bedt om en sammenstilling/ et uttrekk som ikke eksisterer

[§ 9](#)

Du får beskjed om at en sammenstilling er urimelig arbeidskrevende å gjennomføre

[§ 9](#)

Avslag fordi kravet er for omfattende eller finner ikke saken

Kravet er for omfattende

[§ 28 \(2\)](#)

Hvor lenge må du vente på svar?

Du har bedt om innsyn og ikke fått svar innen tre dager

[§ 29 \(1\) 2
pkt.](#)

Du har bedt om innsyn, men blir henvist til avsender av brevet

[§ 29\(1\) 1
pk.](#)

Du får ikke svar pga ferieavvikling/ressursproblemer

[§ 29\(1\) 2
pk.](#)

Avslaget viser ikke til noen lovbestemmelse (lovhjemmel) eller angir ikke hvilket ledd i en lovbestemmelse som begrunner avslaget

[§ 31\(1\)](#)

Du har klaget, men ikke hørt noe etter en uke

[§ 32 \(1\)](#)

Miljøinformasjon

Du nektes tilgang til miljøinformasjon fra et privat firma

Du får avslag fordi opplysningene du har bedt om ikke er miljøopplysninger

Du får avslag fordi innsyn vil kunne skade miljøet/tilrettelegge for miljøkriminalitet

Du får avslag fordi kravet ditt er "åpenbart urimelig"

Du får avslag pga forretningshemmeligheter

Du får avslag fordi kravet ditt er for generelt formulert

Du nektes tilgang til opplysninger som angår alvorlig forurensning eller skader i miljøet

KLAGE OVER AVSLAG PÅ INNSYN I SAMMENSTILLING FRA DATABASE

Det vises til avslag på krav om innsyn i sak/dokument... Avslaget er begrunnet i at det ikke finnes en slik sammenstilling som vi har bedt om.

Vi ønsker med dette å påklage vedtaket. Etter offentleglova § 9 kan alle kreve innsyn i "ei samanstilling av opplysningar som er elektronisk lagra i databasane til organet dersom samanstillinga kan gjerast med enkle framgangsmåtar."

Det vil si at ethvert offentlig organ har plikt til å etablere et nytt dokument dersom det er nødvendig for å etterkomme et innsynskrav, såfremt dokumentet kan etableres ved å lage ei sammenstilling av opplysninger som finnes elektronisk lagret i databasene til organet, og denne sammenstillingen kan lages ved enkle fremgangsmåter.

Vi minner om at vilkåret vedrørende "enkle fremgangsmåter" ikke knytter seg til kompleksiteten av de teknologiske hjelpemidlene som tas i bruk, men til omfanget av arbeidsbyrden som begjæringen vil medføre organet.

Oversendelse av brev om fritak fra samtykke

Vi viser til vår forespørsel om å videreformidle et spørsmål om samtykke til fritak fra taushetsplikten. Det følger direkte av loven at denne type henvendelser skal videreformidles, jf. offl. § 13 (3):

Gjeld innsynskravet eit dokument som inneheld opplysningar som er underlagde teieplikt, og denne plikta fell bort dersom den som har krav på tystnad samtykkjer, skal innsynskravet saman med ei eventuell grunngeving på oppmoding leggjast fram for vedkommande med ein høveleg frist til å svare. Svarar vedkommande ikkje, skal dette reknast som nekting av samtykke.

Fylkesmannen i Oppland behandlet i 2011 en klage over manglende videreformidling av samtykke: Totens Blad ønsket å komme i kontakt med en part som var omtalt i en sak om skolemiljø og tilretteleggingstiltak. Ettersom navnet på vedkommende var unntatt offentlighet, ba avisen kommunen om å videreformidle en forespørsel til vedkommende om å ta kontakt med avisen. Dette tenktet kommunene med henvisning til taushetsplikten. Etter klage fastslo Fylkesmannen at kommunen hadde plikt til å videreformidle forespørselen fra avisen og begrunnelsen, etter § 13(3).

På bakgrunn av denne klare lovteksten og en klar avgjørelse som bekrefter loven, mener vi dere bryter loven ved å ikke oversende vår forespørsel. Ber derfor om at dere endrer avgjørelsen om å nekte å videreformidle, og sender over vår henvendelse uten ugrunnet opphold.

Dersom dere fastholder at henvendelsen ikke kan videreformidles, anser vi det som et avslag på krav om innsyn, og ber om at vår klage oversendes klageinstans med kopi til oss.

Vi ber også om en orientering hvis man likevel sender over henvendelsen i tråd med § 13(3).

Relevante uttalelser:

[Avgjørelse fra FM i Oppland](#)

Treg journalføring

Dette medfører at vårt krav på innsyn i deres postjournal, ikke behandles "uten ugrunna opphold", slik som er kravet etter offentleglova § 29. «Uten ugrunnet opphold» er i henhold til forvaltningspraksis fra Sivilombudsmannen og Fylkesmannen tolket som samme virkedag og senest innen 3 virkedager.

Manglende svar i løpet av fem virkedager, regnes som avslag etter offentleglov, jf. § 31. Deres journalføring tilfredsstiller ikke disse kravene, og blir dermed i strid med saksbehandlingsreglene for innsynskrav.

Det følger klart av forarbeidene til Offentleglova og uttalelser fra Sivilombudsmannen, at dokumenter skal journalføres fortløpende. Vi viser her til St.meld. nr. 32 (1997-98) Om offentlighetsprinsippet i forvaltningen, som understreker dette i punkt 5.3.2.4:

Taushetsplikt personlige forhold

Kravet er avslått med henvisning til offentlighetslovens § 13, jf. forvaltningslovens § 13 første ledd punkt 1. Vi ønsker å påklage avslaget.

Lovhjemmelen det vises til gjelder taushetsplikt for "personlige forhold".

I Justisdepartementets rettleiar til offentleglova, er taushetsplikten for denne type opplysninger utdypet på s 78:

"Føresegna omfattar ikkje alle opplysningar om enkeltpersonar. Det må dreie seg om opplysningar som det med god grunn er vanleg å ynskje å halde for seg sjølv. Opplysningane kan gjelde eigenskapar ved ein person, eller dei kan gjelde noko personen har gjort som kan vere egna til å karakterisere han, til dømes ei straffbar handling. At opplysningane er rekna som personopplysningar etter personopplysningslova, fører i seg sjølv ikkje til at dei er underlagde teieplikt etter forvaltningslova. Det ligg ulike grunnar og omsyn bak desse to kategoriseringane av opplysningar.

Hvilken hjemmel kan du bruke dersom du vil begrunne unntaket med ...

Hvilke vurderinger må du gjøre dersom du skal bruke dette unntaket..

Sammenheng mellom paragrafer, veileder og praksis

Argumenter for ressurser og kompetanse i dokumentasjonsforvalningen

- > Pressens offentlighetsutvalg om innsyn og klager
 - www.presse.no
- > Veileder i offentleglova
 - www.regjeringen.no/contentassets/3a11886db3604e9d9a049e872564467d/retteleiar_offentleglova.pdf
- > Fylkesmannsembetet – klageinstans for kommune og fylkeskommune
- > Sivilombudsmannen – klageinstans
 - www.sivilombudsmannen.no/
- > Difi: Innsyn - et e-læringsmagasin om offentleglova
 - www.difi.no/opplaeringstilbud/difis-opplaeringstilbud/innsyn-et-e-laeringsmagasin-om-offentleglova
- > Innsyn
 - www.innsyn.no/